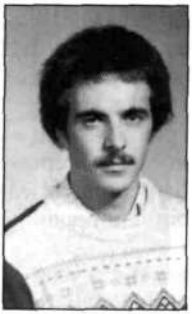

Igor Karlovšek

PISATELJEVANJE V RADEČAH

Slovenska literatura po mojem prepričanju nikakor ni odvisna od centra, iz katerega bi dobivala obvezni zagon in usmeritev, ali da bi celo center pogojeval izid literarnega dela.

Ukvarjam se s prozo in zase lahko rečem, da sem pričel z resnejšim pisanjem po letu 1977 (takrat je izšel v reviji Mladina v nadaljevanjih moj prvi roman) in po končani gimnaziji. Glede na to, da je prvi roman izšel šele v letu 1990, gre za sorazmerno globok časovni prepad, v katerega ne bi smel stlačiti očitka, da je bilo to zato, ker sem iz province, iz Radeč, ki jih le malo ljudi pozna, največkrat pa zamenja za Rateče. Intimno sem prepričan, da moje delo v tistem času ni bilo dovolj kakovostno, da bi zaslužilo knjižno objavo. Dozoreval sem počasi, učna leta in piljenje je terjalo veliko potrpežljivosti.

Prebijati sem se pričel nekako po letu 1987, ko je nastal roman Bazen, objavljen šele leta 1990. Res je, da sem na objave moral čakati tudi nekaj let in več, a sem prepričan, da temu ni bilo krivo moje poreklo in življenje v Radečah, ampak splošno stanje v založništvu in vedno kronično pomanjkanje denarja.

Se je pa zato zgodilo v letu 1994, da so izšli kar trije moji romani, kar dvomim, da je mogoče ponoviti. Z določeno mero spekulativnosti bi torej lahko rekel, da sem v letu 1994 imel absolutno prednost pred pisatelji v Ljubljani (in tudi pred drugimi v Sloveniji). Igranje s takšnimi podatki je lahko tako zelo, zelo varljivo. Za leto 1994 mi je Ministrstvo za kulturo dodelilo subvencijo za eno delo od treh, ki so izšla, medtem ko je na primer ena cela slovenska regija dobila tudi samo eno subvencijo, toda zelo težko bi bilo izpeljati sklep, da so neke Radeče pomembnejše od cele pokrajine. Gre za naključje, ki ne pomeni veliko.

V literaturi pač pomeni nekaj samo kakovost, izvirnost, novost, drugačnost ali tisto nekaj več od povprečja, zaradi česar je vredno, da se z delom seznani širši krog bralcev.

Kot pisatelj torej ne čutim nobene odrinjenosti, nasprotno, kar všeč mi je, da prihajam nekje z obrobja. To je tolikanj pomembneje, ker pišem o kriminalu, mafiji, udbomafiji, raznovrstnih človeških grdobijah in se v Radečah počutim sila lepo in navadno. Ljudje me poznajo, a ker živim med njimi že sedemintrideset let, sem jim s pisateljsko ali brez pisateljske »slave« povsem enako blizu.

Pisanje romana je samotno in dolgotrajno obrtno delo, ki zahteva veliko strogega in natančnega dela. V času, ko pišem, se posvečam samo svojim junakom, s katerimi živim in trpim, tako da mi ne pride na pamet, da bi razmišljal o tem, da mi morda dela ne bo uspelo izdati, ker sem ga napisal v Radečah in ne v Ljubljani.

Izdajanje romanov, kot sem ga doživljal sam, je rezultat naključij in okusa

urednika v posamezni založbi, ki ji ponudiš delo v tiskanje. V ne tako kratki pisateljski poti imam številne in pestre izkušnje o tem. Zatrdno vem, da pri nekaterih urednikih nikoli ne bi uspel izdati knjige. Na srečo se je zgodilo, da so se nekateri izmed njih tudi zamenjali in pri drugih je šlo veliko hitreje.

Doslej sem izdal pet romanov, ampak vseh pet pri založnikih v Ljubljani, niti enega pa v Mariboru, Murski Soboti, Celju, Kranju ali Kopru, čeprav sem poskusil. Istočasno kot sem prejel ugoden odgovor iz Ljubljane, sem iz Maribora prejel neugoden odgovor glede objave romana Klan, ki je bil nato nominiran za Kresnika 95.

Če ostanem pri nominirancih za Kresnika 95, sva bila dva skoraj iz istega kraja, gospod Rebula iz Loke pri Zidanem mostu in jaz iz Radeč, oba kraja pa sta manj kot kilometer zračne črte oddaljena drug od drugega, ostali trije nominiranci (gospodje Žabot, Kovič in Perčič) pa so iz Prekmurja, Kranja in Ljubljane. Če bi veljala teorija o »emonocentrizmu«, bi nominiranca zunaj Ljubljane kaj težko našli.

To je vsaj zame dokaz več, da je povsem vseeno, od kod pisatelj izhaja. Pri tem bi rad poudaril, da je Slovenija tako majhna država, da po nekaterih merilih spominja na malce večje mesto. V gneči se z avtomobilom z malo smole na primer iz enega konca Pariza na drug konec mesta pripelješ kasneje kot iz Maribora v Koper, zagotovo pa jaz iz Radeč pridem v Ljubljano hitreje kot velika večina Dunajčanov s svojega delovnega mesta do doma.

Rekel bi, da ne čutim nobenega zapostavljanja od kritikov, medijev in sodelavcev ali poklicnih kolegov, ki živijo v Ljubljani, literarna dela pač govorijo sama zase, ne glede na to, kje so nastala in od kod izvira pisatelj.

Pisateljevanje ni moje edino področje, s katerim se ukvarjam, veliko veselja mi predstavlja pisanje scenarijev. Tudi na tem področju nisem doslej še nikdar začutil zapostavljenosti, ker sem Radečan. Morda je k temu v veliki meri pripomoglo dejstvo, da sem nastopal na anonimnih natečajih. Vselej sem ali zmagal ali pa je bil scenarij odkupljen. Žal je film v velikih gmotnih težavah in prihodnost zaradi tega ni rožnata. Čeprav je na filmskem skladu Rodoljub uvrščen v program za leto 1997, je veliko vprašanje, če bo res posnet, ker preprosto ni na voljo dovolj denarja za kvaliteten izdelek. Film je preprosto velika bitka za denar in potrebno je prečesati vse možne luknje, da bi se nakrpalo potrebno vsoto cvenka, kar spet ni odvisno od tega, od kod izviraš, ampak kako prodoren in zagnan si.

Radeče, 28. 1. 1996